

Országos növényvédelmi előrejelzés a szántóföldi és kertészeti kultúrákban 2025.07.10.

A július első hetében is tartó aszályos, meleg időjárást, enyhe lehülés, több-kevesebb csapadék követte, helyenként erős széllel, zivataros környezetben. Az eső mennyisége változó volt, 3-4 nap alatt 15-130 mm között alakult az ország különböző tájain. A folyamatban lévő repce és gabonafélék aratása ugyan félbeszakadt, a kapás növényeinknek (még ha az utolsó pillanatban érkezett is) kifejezetten jól jött az öntözés. Az esős napokat követően a páratartalom-és levélnedvesség értékek emelkedtek, amely a kórokozók újbóli aktivitásának kedvezett, így azok fertőzési nyomása a legtöbb kertészeti kultúrában emelkedő lesz!

A helyenként szeles, viharos időjárásban fokozódott, több esetben jelentőssé vált a gyümölcsök hullása (pl. alma, szilva, dió).

A gabona **tarlók** hántásával sok esetben vártak a gazdák a száraz időjárásban, ezzel szemben a napokban a nagy esők miatt nem lehet a földekre menni. A felázott tarlókon a gyomnövények, különösen a parlagfű kelése, fejlődése is felgyorsul, ezért a tarlóhántásokat lehetőleg mihamarabb célszerű elvégezni (1. fotó). Azokon a területeken különösen, ahol a későbbiekben vegyszeres tarlókezelés van tervben, az évelő gyomnövények, kisebb-nagyobb kiterjedésű fertőzési góccinak felszámolása céljából. A még **lábon álló gabonák** betakarítása is mielőbb javasolt, mert a nagyobb esőzéseket követően az állományok megdőlése, többszöri átnedvesedése betakarítási nehézségekhez és minőségromláshoz vezet.

1. fotó: Hántatlan gabona tarló gyom foltokkal

A **kukorica** állományok fejlettsége továbbra is nagyon heterogén, a nedvesség jótékony hatása szinte azonnal látható volt a növényeken, ezzel együtt sajnos legtöbbször visszafordíthatatlan a kár. A címerhányás kezdetén lévő táblákon már országszerte tapasztalható az **amerikai kukoricabogár** hímjeinek az aktivitása, gyenge levél hámozgatása. Az elmúlt évekhez képest valamivel előbb tapasztalható a kártevő nagyobb arányú jelenléte, így valószínűsíthető, hogy a virágzásra akár a hímek-nőstények arányának kiegyenlítődése, számottevő kártétele és intenzív szaporodása is kialakulhat. Ezért a sárga ragacslapos csapdázás, különösen a monokultúrás területeken célszerű, mert így a populáció nagysága, annak változása pontosabban nyomon követhető. A **kukoricamoly** és **gyapottok bagolylepke** egyedeit alacsony számban fogják a csapdák. A kukoricamoly esetében gyakran az L5-ös lárvák és a 2. nemzedék imágói is megfigyelhetők egyazon körzetben. A helyi megfigyelés nagyon fontos, a védekezésre fel kell készülni.

Napraforgóban a levéltetvek előfordulása észlelési szintű, míg a **poloskák** népessége kissé emelkedett, de a veszélyes szintet többnyire nem éri el. A virágzás első felében lévő állományok alsó levelein az **alternáriás és szeptóriás levélfertőzőttség** erősödött, a fertőzés és részben élettani eredetű okok következtében az alsó levélzóna felszáradása gyakori. Alternária tünetek a száron egyelőre nem láthatóak. A **szklerotíniás betegség** megjelenése szórványos, észlelési szintű. A felázott, párás mikroklímájú állományokban a gomba betegségek fertőzésveszélye emelkedett az esős napokon! A gombabetegségek ellen a szíromlevelek megjelenésének idején akár drónnal, később földi gépes kijuttatással is elvégezhetők a fungicides beavatkozások, az engedélyezett készítmények engedélyokiratának megfelelően. Napraforgóban a parlagfű fertőzőttség helyenként foltszerűen jelentős borítottságot képvisel, nagyrészt vegetatív fejlődéssel, de a már megjelent virágokról megkezdődött a pollenszóródás is.

A **szója** állományoknak is jól jött az eső, a virágzás folyamatos, de a gyökereken a gümők képződése minimális, amely vélhetően a szárazságnak tudható be. Az alsó leveleken a **takácsatkák** egyedszáma nem emelkedett, ebben a heves esőzéseknek is szerepe volt. Ettől függetlenül a táblákat továbbra is szükséges szemlézni és a kártevő jelenlétéről, kártételéről megbizonyosodni.

Az összeroskadt, szétterült burgonya állományokban, különösen öntözött körülmények között, tovább erősödtek a **burgonyavész és az alternáriás levélfoltosság** tünetei. A burgonyavész esetében a fertőzésveszély magas, melyben most már a természetes módon felázott talajoknak, a magas páratartalomnak és a meleg időjárásnak is szerepe van! Amennyiben korábban nem tettük, az esőket követő lehető legrövidebb időn belül végezzük el a fungicides kezeléseket, mert a betegség lappangási ideje 24-25 °C-os hőmérsékleten 4-5 napra rövidül. A kialakult tünetek gyógyítása nem lehetetlen, de nagyobb kockázatot jelent a védekezés során.

A **runderális területeken** megkezdődött a **mezei pocok** felszaporodása, 5-8 lakott járat/100 m² fertőzőttséggel. A ruderális területekkel határos lucerna táblák jelenleg a legveszélyeztetettebbek a kártétel szempontjából, ezért a lakott járatok ellenőrzése folyamatosan javasolt! Csongrád-Csanád vármegye délnyugati részén (bejelentés alapján), vélhetően valamely **vándor sáska** faj góc-szerű felszaporodását és gazdasági kártételét tapasztalták. A kiterjedt károk megelőzése érdekében a kártevő és esetleges kártételének megfigyelése, felderítése mindenütt javasolt.

KERTÉSZETI KULTÚRÁK

Almában az eddig túlnyomó részt stagnáló betegségek most újból erőre kaphatnak. A **lisztharmat** fertőzése számára az esős napok ugyan nem kedveznek, mert a beteg felületekről lefűződő konídiumok a vízcseppekkel érintkezve megrepednek, elpusztulnak. Túlélő spórák azonban mindig vannak, melyek fertőzéséhez a kialakult párás, újra felmelegedő időjárásunk jó alapot biztosíthat de a csökkent hajtásnövekedéssel a fertőzésveszély is mérséklődik.

A **varasodás** számára azonban a jelenlegi körülmények optimálisak, az eddig is tünetes fákön újabb ivartalan/konídiumos fertőzés várható. A jelenlegi hőmérsékleti körülmények között a spórák csírázáshoz 7-8 óra levélnedvesség is elegendő, így a lomb és gyümölcs fertőzése is könnyedén bekövetkezhet. A védekezés indokolt!

Az **almamoly** 2. nemzedékének rajzása folyamatos több ültetvényben tömeges. Az **almalevél-aknázómoly** 2. nemzedékének lepkéi is folyamatosan jelen vannak, mostanra enyhén csökkenő tendenciával (110-200 db imágó/csapda/3 nap). Rajzik az **almalevél sátorosmoly** és a **lombosfa fehér moly** is, egy-egy ültetvényben a korábbinál magasabb egyedszámban. A kártevők csapdázása, szükség esetén a védekezés javasolt.

A **cseresznye, meggy** betakarítása befejeződött. A **cseresznyelég** (európai cseresznyelég) rajzása helyenként még tart, de kártételi jelentősége már nincs.

A **sztigminás levéllyukacsosodás** levéltünetei nem változtak a száraz időszak alatt, azonban az esőkkel újabb lombfertőzés következhet be. A lombozat védelme a jelen körülmények

között aktuális és indokolt, hogy ezzel is megakadályozzuk az idő előtti lombvesztést, amely egyébként házi kertben -elsősorban élettani okokból eredően- már intenzívvé vált.

Kajszi-és őszibarackban a keleti gyümölcsmoly és a **barackmoly** rajzása folyamatos, az egyedszámok nagyon változóak, de a gyümölcsök kártételi veszélye növekvő, ezért a védekezés javasolt. Az érő fajták esetében az ételmezés egészségügyi várakozási időkre legyünk figyelemmel!

Szilvában a szilvamoly rajzása folyamatos, a legtöbb ültetvényben tömeges. Az intenzív gyümölcshullás szilvában is megfigyelhető, ahol a korábban szilvamollyal (is) fertőzött termések hullottak le a fákról, de a szárazság is jelentős hányadban hozzájárult a gyümölcs ritkuláshoz. A még megmaradt termések védelme nagyon fontos. Védekezés javasolt.

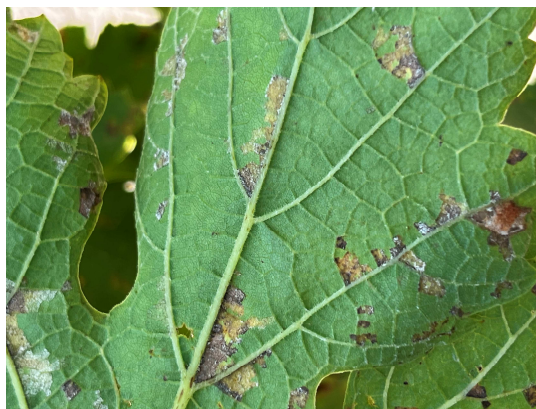
Dióban a gnomóniás betegség fertőzésveszélye alacsony volt a száraz, meleg napok alatt, sőt a kórokozó tömeges felszaporodása sem következett be, így a fertőzési nyomás kórokozó oldalról jelenleg alacsony a védett ültetvényekben! A kevésbé, vagy egyáltalán nem védett fákban azonban a kórokozó ivartalan spórái a nedves közegben újra fertőzni tudnak, ezért a lomb és a termés védelme érdekében védekezés javasolt.

A gyakorivá vált **baktériumos megbetegedés** tüneteit enyhíteni már nem tudjuk, ellenben további védekezéssel megelőzhetjük az újabb tünetek megjelenését. Erre szükség is van, mert a jelenlegi időjárás a baktérium számára kifejezetten alkalmas, különösen ha emelkedik a hőmérséklet is.

A **fomopszis** és **botrioszfériás** betegségeknek újabb hajtástünetei jelentek meg dióban és ha az időjárás előrejelzést is figyelembe vesszük, nagy esély van a gyakori záporok és meleg mellett a további fertőzésre. Az intenzív védekezés javasolt, mellyel nemcsak a zsenge hajtásokat védhetjük meg, hanem megelőzhetjük a kórokozók bélbe történő jutását, így a bél barnulását, feketedését.

A **nyugati dióburok-fúrólégy** rajzása mostanra már országos szinten a legtöbb területen elkezdődött és a felázott talaj valószínűleg mindenütt elősegíti a legyek előjövételét. Az intenzív ültetvényekben és/vagy talajviszonyoktól függően még mindig vannak olyan esetek, ahol rajzás nem tapasztalható. A helyi, ragacsos sárgalapos+csalétkes előrejelzés ezért nagyon fontos, mert használatukkal a védekezéseket pontosabban időzíthetjük. Az első rovarölőszeres kezelést a rajzáskezdettől számított ~7-10 nap elteltével javasolt megkezdeni.

Szőlőben a száraz, meleg időjárásban a szőlő **peronoszpóra** tünetei nagyrészt beszáradtak még a kezeletlen vagy a kevésbé szakszerűen kezelt ültetvényekben is (2. fotó).

2.fotó: Peronoszpóra részlegesen beszáradt foltjai a levél fonákán

A jelenlegi csapadékosabb, párás időjárás azonban újabb fertőzéseket idézhet elő, de most már elsősorban a lombon. A hiányosan kötődött, és/vagy másodfűrtök bogyói még

érzékenyek lehetnek a betegségre, ennek a veszélye azonban kisebb jelentőségű ültetvény szinten. A lombozat védelme nemcsak az idő előtti lombvesztés megakadályozása miatt fontos, hanem a kórokozó áttelelési esélyeinek csökkentése végett is.

Az utóbbi időszakban fokozódtak a **feketerothadás** tünetei a fürtökön. Az új bogyó tünetek mellett, már a termőtestektől elfeketedett bogyók is megfigyelhetők. A kórokozó egészen a zsendülésig képes fertőzni a fürtöket ezért a további intenzív védelem szükséges lesz az esős napok környezetében.

A **lisztharmat** tünet megjelenése fokozódott az elmúlt napokban a fürtökön, elsősorban házi kertekben (3.fotó). A jelenlegi időjárás a magas páratartalom és a mérsékelt meleg miatt kedvező a fertőzéshez, a fertőzésveszély emelkedő. A kórokozó fertőzése akár zsendülésig is bekövetkezhet, így a védekezés továbbra is indokolt, a fürtzáródás előtti fajtáknál különösen.

Az **amerikai szőlőkabóca** lárvafejlődése folytatódott. Jelenleg a teljes populációból az L3-L4-L5-ös lárvastádiumok vannak többségben. Helyenként már megjelenhetnek az imágók is, csapdázásukhoz sárga ragacslapok kihelyezése javasolt! Az ültetvény szemlék során a fitoplazma-szerű tüneteket mutató növények folyamatos eltávolítása nagyon fontos, hogy ezzel is megakadályozzuk a betegség terjedését.

3. fotó: Súlyos lisztharmat tünetek szőlő fürtön

Tűh Annamária
Magyar Növényvédő Mérnöki és
Növényorvosi Kamara

Az előrejelzés a Borsod –Abaúj-Zemplén, Csongrád-Csanád, Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom-Esztergom és Zala vármegyei Növényorvosi Kamarák szakembereinek megfigyelései alapján készült.